

ENERGIEARMOEDE EN DE ENERGIETRANSITIE

VOORKOMEN DAT DEZE PROBLEMATIEK VERDER TOENEEMT

KOEN STRAVER

onderzoeksgroep
sociale innovatie

Energietransitie studies

TNO

koen.straver@tno.nl

Waarom TNO?

- Onderzoek naar effectiviteit van projecten
- Leerkringen met gemeenten
- Europees onderzoeksnetwerk ENGAGER
- Opzetten nationale monitor energiearmoede

› ENERGIEARMOEDE IN NL

- › Zij is niet alleen:
- › 650.000 huishoudens, 8% in Nederland
- › Vocht- en schimmelproblematiek woning
- › Gezondheidsproblematiek
- › Energierekening is geen prioriteit
- › Energierekening geeft juist stress
- › Kan niet investeren in nieuwe apparaten

ENERGIEARMOEDE EN DE ENERGIETRANSITIE 67 37

› ENERGIEARMOEDE PROFIEL: LOT

LOT woont in Amersfoort met haar kind Eva (6). Ze is vorig jaar gescheiden en heeft onlangs schulden gemaakt. Zij is nu verantwoordelijk voor de hypotheek, de kosten voor de verzorging van haar kind, de boodschappen, enzovoort. Lot werkt in deeltijd; haar man verdiende genoeg om de meeste kosten te dekken. Met haar beperkte salaris kon ze niet alle maandelijkse rekeningen betalen en binnen vijf maanden werden haar eerste aanmaningen tot betaling omgezet in schulden.

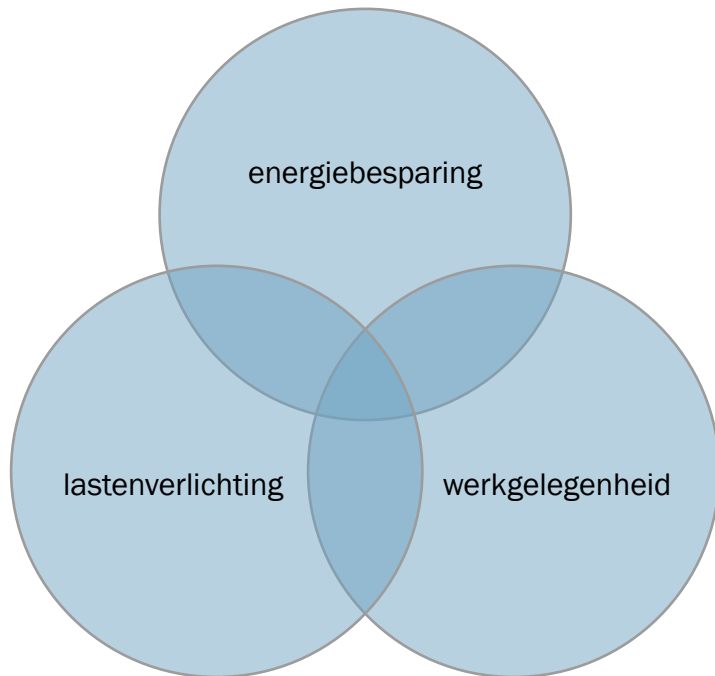
haar beschikbaar, maar ze weet niet waar ze die kan vinden of hoe ze er gebruik van kan maken. De stress om voor haar kind te zorgen en zoveel mogelijk te werken om de eindjes aan elkaar te knopen, maakt het moeilijk om de tijd te vinden om deze formulieren in te vullen. Ze heeft onder andere schulden bij haar energieleverancier. Ze weet niet hoe ze deze schulden moet betalen, of hoe ze energie kan besparen. Ze betaalt ongeveer 150 euro per maand aan energie. Voor haar hoort het bij het leven en is het een van de vele problemen die ze wil oplossen als het minder hectisch is.

Misschien zijn er diensten, websites of gemeentelijke subsidies of advies voor

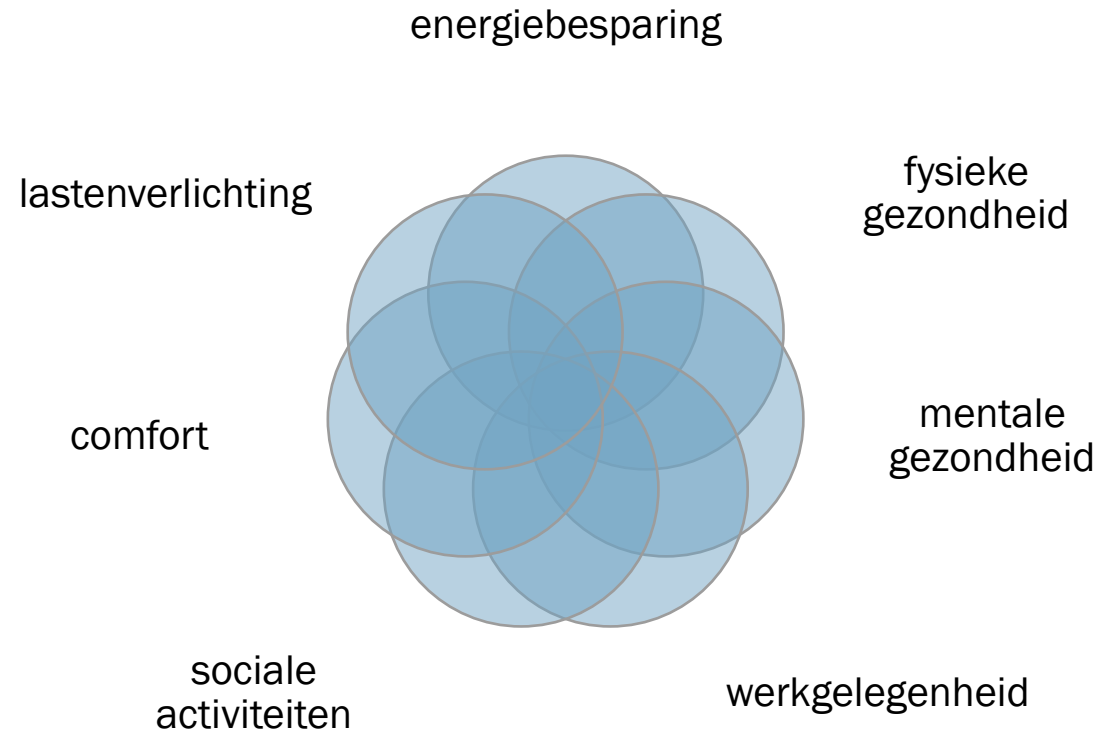
De afbeelding is fictief en gebaseerd op een interview met een vrouw met een energiearmoede

› HET SPECIFIEK AANPAKKEN VAN ENERGIEARMOEDE HEEFT VELE VOORDELEN

Uitkomst onderzoek in NL aanpak energiearmoede:
Het mes snijdt aan drie kanten

Uitkomst EU onderzoeken
Meervoudige winst

› WAT GEBEURT ER AL?

ENERGIELEVERANCIER MAATSCHAPPELIJK

HUURCOMMISSIE **DIENSTVERLENER**

ENERGIEBOX **VRIJWILLIGER** BETAALDE BAAN

UITGEPRINT **ENERGIEARMOEDE AANPAK** EENMALIG

TERUGKOMEN APP UITLEGGEN **NETBEHEERDER**

SOCIALE HUURTEAMS **CV DOKTERS**

ADVIES OP DE TABLET **STANDAARD BESPAARTIPS**

› INTERNATIONALE CONTEXT EU BELEID EN ANDERE LANDEN

- › EU regulering: *Clean Energy Package* (2019)
 - › Hoeveel huishoudens leven in energiearmoede?
 - › ‘Stel criteria’ voor energiearmoede
 - › Rapporteren in EU *National Energy and Climate Plan (NECPs)*
 - › Nationaal indicatief plan om energiearmoede terug te dringen

- › EU richtlijnen voor monitoren:
 - › *EU Energy Poverty Observatory* & Europese Commissie
 - › Ervaringen van andere landen: bijv. VK, Ierland, Spanje, Frankrijk

Alle EU lidstaten moeten beoordelen “hoeveel huishoudens met energiearmoede kampen, rekening houdend met de energie die huishoudens nodig hebben ter garantie van een basislevensstandaard in de nationale context”

Artikel 3(3)d Verordening inzake Governance van de Energie Unie en Klimaatactie (EU) 2018/1999

› ENERGIETARMOEDEBELEID IN ANDERE EUROPESE LANDEN

LEREN VAN ANDEREN

VK/ENGELAND

- › Eén indicator
- › Van 10% indicator naar complexere LIHC indicator
- › Vooral gericht op warmte

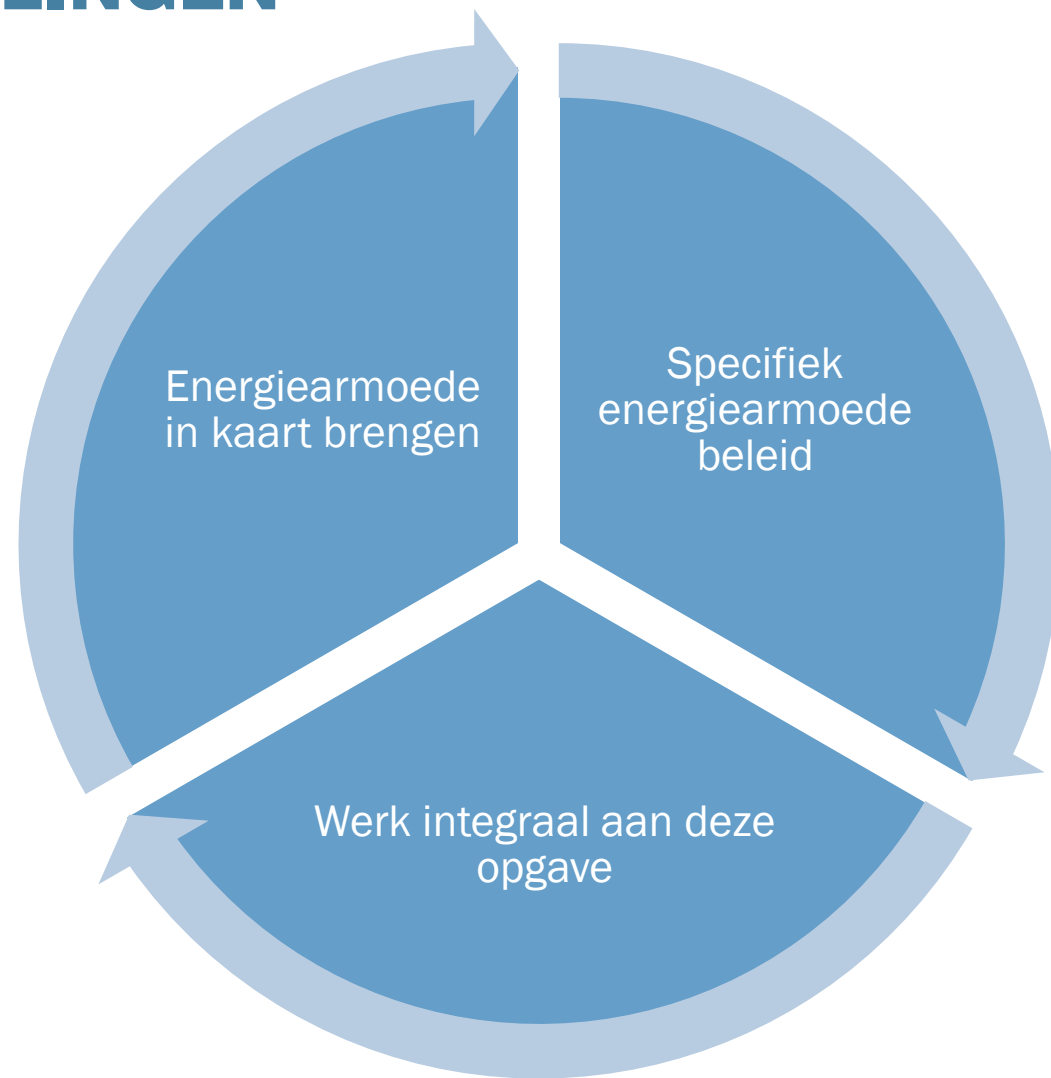
FRANKRIJK

- › Doelstellingen in 'Energie Code'
- › *Benodigde* energiekosten v. daadwerkelijke energiekosten
- › Meerdere indicatoren: 10%, LIHC, subjectieve warmte woning, mobiliteit, verlichting

VK/SCHOTLAND

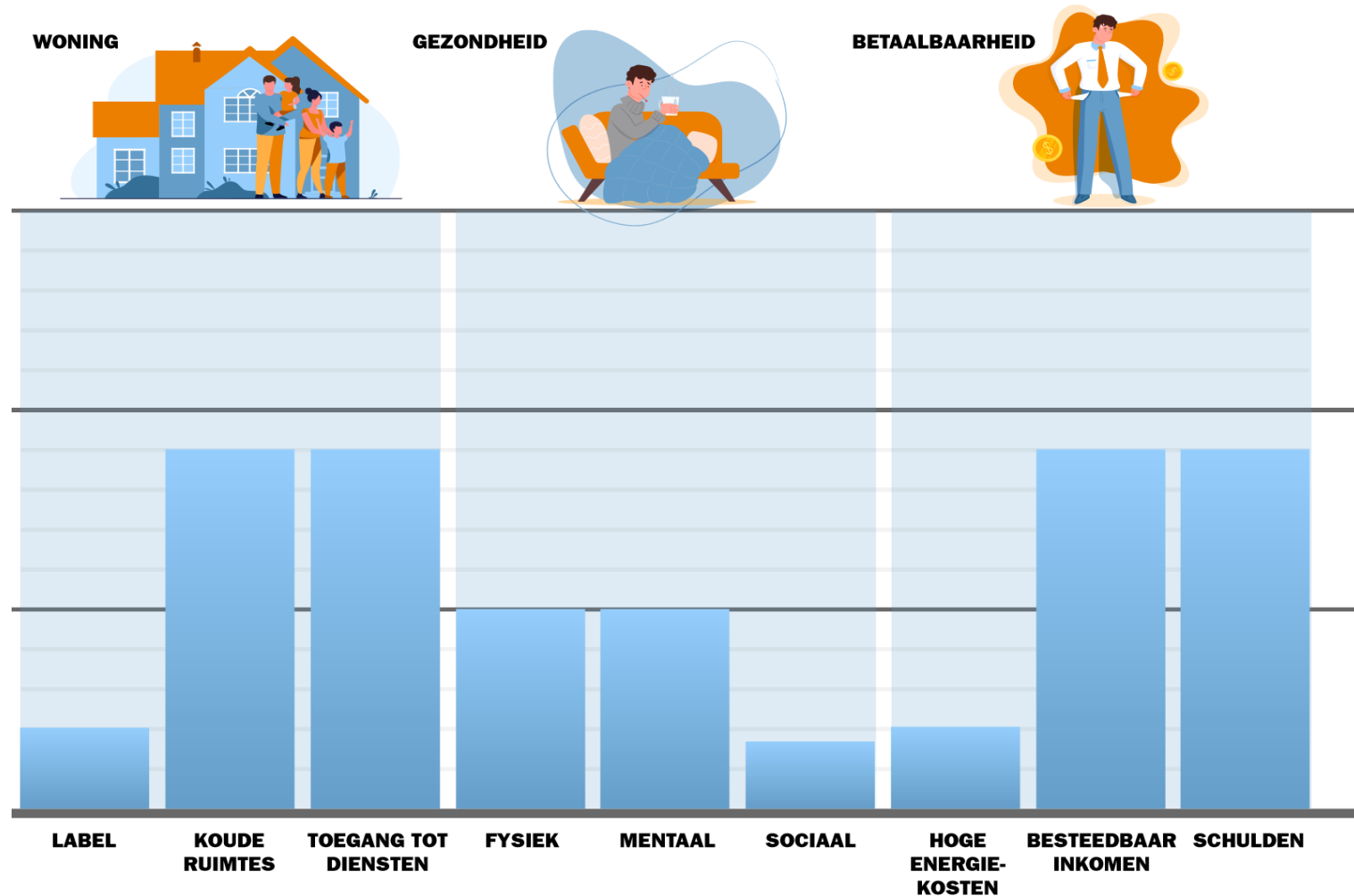
- › Doelstelling: <5% energiearmoede in 2040, <1% extreme energiearmoede
- › Naast economische voordelen ook gezondheids- en welzijnsvoordelen
- › Monitoring d.m.v. kwalitatief onderzoek: sociale interviews en huisinspectie bij 3000 huishoudens
- › Alle vormen van energiegebruik

› ONZE AANBEVELINGEN

› DRIE INDICATOREN VOOR NEDERLAND

LIHC, LILC, LILLE + 'SET AAN RELEVANTE DATA'

Who are the fuel poor?

■ Percent of households in fuel poverty have this characteristic ■ Percent of households with this characteristic are in fuel poverty

Household demographics

Couples with children
(30%)

Single adults under 60
(17%)

Lone parents
(15%)

Couples over 60
(12%)

Employment status

In work
(49%)

Inactive
(40%)

Unemployed
(12%)

Household tenure

Owner occupied
(51%)

Private rented
(33%)

Income level

41% of people in the first (lowest) income decile are fuel poor

36% of people in the second income decile are fuel poor

13% of people in the third and fourth income deciles are fuel poor

Property characteristics

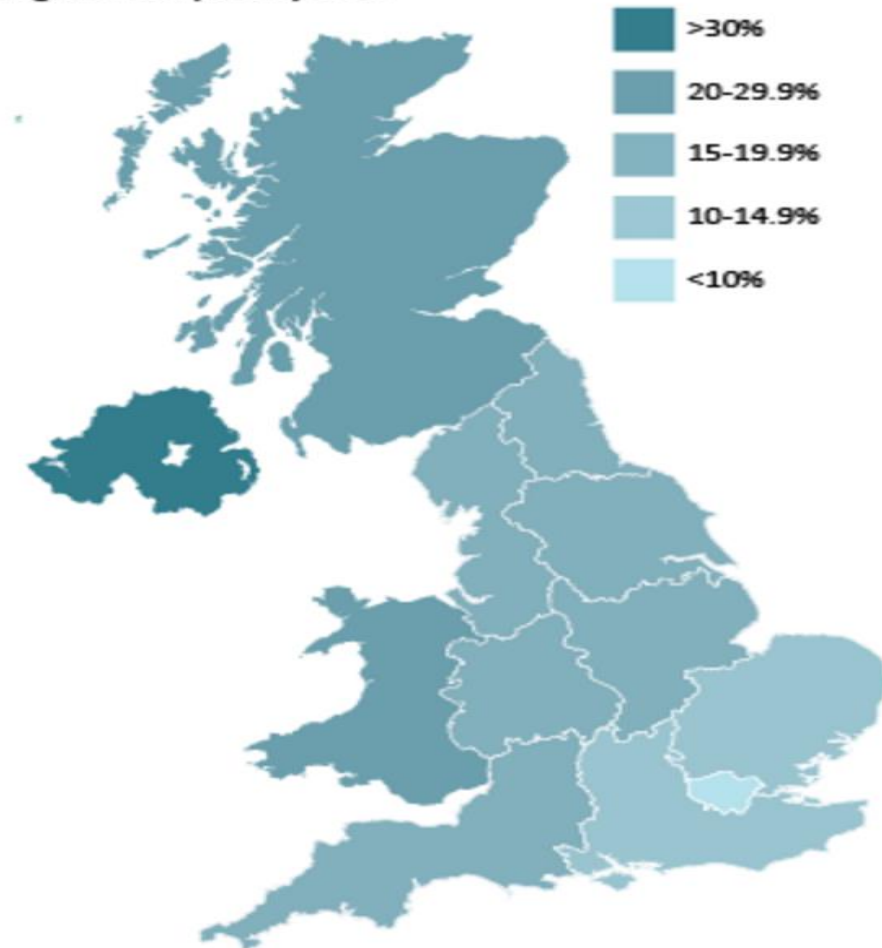

60% live in properties with an E, F or G energy efficiency rating

56% live in properties built pre-1944

Regional fuel poverty rates

› **ENERGIEARMOEDE EN DE ENERGIETRANSITIE**

SPECIFIEKER ENERGIEBELEID

Het nationale klimaat- en energiebeleid kent voornamelijk generieke maatregelen

- › Belastingvermindering op de energierekening is verhoogd van € 257,54 naar € 435,00.
- › Regelingen voor verduurzamen van woning
 - › Bv Regeling Reductie Energiegebruik (RRE), Subsidie Energiebesparing Eigen Huis (SEEH)

Dit beleid is tot nu toe vrijwel niet specifiek gericht op energiearme huishoudens.

Er is meer specifiek beleid nodig

- › Met voorrang renoveren/isoleren van tochtige woningen van mensen met laag inkomen
- › Ontzorgen energiearme huishoudens die niet zelfredzaam zijn
- › Concrete doelen formuleren omtrent terugdringen (extreme) energiearmoede
- › Regionale en gemeentelijke programma's voor energiearmoede

Voorbeeld mogelijke programma structuur

op basis van 7 groepsinterviews: sociaal domein & gebouwde omgeving & uitvoeringspartijen

01

GEDEELDE BEHOEFEN

Wetenschappelijke inzichten naar
praktisch toepasbaar advies

Verbinden van domeinen en initiatieven

Praktijkervaring delen

Data & monitoring

Werken aan systemische lange
termijn oplossingen

02

MOGELIJKE STARTPUNTEN

RREW aanpak

Geselecteerde wijken of
projecten als startpunt

03

GEFASEERDE AANPAK VANAF HET STARTPUNT

Reflectie & advies

Empirisch praktijkgericht

Leerkringen

Structurele lange
termijn oplossingen

Gedeelde thema's om aan te werken vanuit praktijk en kennis

- Wie is de doelgroep en hoe bereiken we die?
- Meerwaarde in kaart bij aanpak energiarmede
- Participatie & werkgelegenheid in relatie tot energiarmede aanpak
- Overzicht subsidie en financieringsmogelijkheden voor lage inkomens
- Preventie & vroeg signalering opzetten voor energie/energiarmede
- Wetenschappelijke kennis over gedragsverandering en gezondheidseffecten
- Digitalisering en automatisering van energie bespaaradviezen
- Centraal informatiepunt over energiarmede vanuit de gemeente
- Versterking van gemeentelijke samenwerking voor betere, gecoördineerde uitvoer
- Integreer energiarmede in beleidsinstrumenten zoals in WUP, TVW en RES
- Belemmerende beleidsafspraken en instrumenten die afremmen voor veranderingen

Vragen over (inter)nationale oplossingen en onderzoek :
koen.straver@tno.nl

MEER OVER DE MRA AANPAK? E.OSKAM@AMSTERDAM.NL

TNO.NL VOOR DE WHITE PAPER OVER ENERGIEARMOEDE EN DE ENERGIETRANSITIE

TNO innovation
for life

Kijk ook naar:

[TNO.NL/TNO-INSIGHTS](https://tno.nl/tno-insights)